

Botanikai adatok Tolnából és Baranyából III.

TÓTH István Zsolt

H-7150 Bonyhád Kossuth L. u. 23.; tothistvanzsolt@gmail.com

Contributions to the flora of Baranya and Tolna counties III.

Abstract – During the last four years (2014–2017) that have passed since my last publication, I have been collecting 25 000 new floristic data for the territory of the Danube–Drava National Park. The most valuable and interesting records of 116 taxa are presented here, e.g. those of the strictly protected *Digitalis ferruginea* and *Paeonia banatica*, and the protected species *Polystichum lonchitis*, *Dryopteris affinis*, *Doronicum orientale*, *Helleborus dumetorum*, *Corydalis intermedia*, *Spiraea media*, *Veratrum nigrum*. New records of not protected but rare species, such as *Lycopsis arvensis*, *Silene dichotoma*, *Teucrium botrys*, *Thladiantha dubia*, *Vicia lutea*, *Hypochoeris radicata* are also enumerated. Some curiosities are mentioned as well, including the sizes of the biggest (and probably the oldest) *Crataegus monogyna*, *Hedera helix*, *Ruscus hypoglossum* and *Ruscus aculeatus* individuals that were found during my field work.

Keywords: flora of Hungary, floristic data, protected species, rare species, Transdanubia

Összefoglalás – A legutóbbi publikációm óta eltelt 4 év alatt (2014–2017) a Duna–Dráva Nemzeti Park számára összegyűjtött 25 000 adatomból válogatva közlök értékes és érdekes botanikai adatokat 116 taxonról, például a fokozottan védett *Digitalis ferruginea* és *Paeonia banatica*, a védett *Polystichum lonchitis*, *Dryopteris affinis*, *Doronicum orientale*, *Helleborus dumetorum*, *Corydalis intermedia*, *Spiraea media* és *Veratrum nigrum*, valamint a nem védett, de ritka *Lycopsis arvensis*, *Silene dichotoma*, *Teucrium botrys*, *Thladiantha dubia*, *Vicia lutea* és *Hypochoeris radicata* új előfordulásairól. Pár érdekességet is megemlítek, pl. a legnagyobb (és föltételezhetően legidősebb) *Crataegus monogyna*, *Hedera helix*, *Ruscus hypoglossum* és *R. aculeatus* egyedek méretét, amelyekkel a több ezer hektár bejárása során találkoztam.

Kulcsszavak: botanikai adatok, Dunántúl, Magyarország flórája, ritka fajok, védett fajok

Bevezetés

A Duna–Dráva Nemzeti Parknál 2014–2017 között területkezelőként dolgoztam és különböző kutatási feladatokkal voltam megbízva, ennek során Natura 2000 erdőrészek felmérését végeztem. 2014-ben a Bátaszék–Bonyhád Erdőkörzet 672 erdőrészletében, 2016-ban a Pécsi Erdőkörzet 1056 erdőrészletében és 2017-ben, már nyugdíjasként, a Pécsváradi Erdőkörzet 987 erdőrészletében jártam. 2015-ben Tolna és Baranya megyében voltak különböző felmérési feladataim. A munkám során gyűjtött 25 000 előfordulási adatból közlök alább egy válogatást.

A növényfajok sorrendje az *Új magyar fűvészkönyv* (KIRÁLY 2009) tematikáját követi. Az adataim felsorolásánál jelzem a növényföldrajzi tájegységet, amibe az egyes lelőhelyek tartoznak. Ezt a *Magyarország védett növényei* című könyvben (FARKAS 1999) használt (illetve a könyvhöz kiegészítő elterjedési adatokat gyűjtő Botanica SE programban alkalmazott) tájha-

tárokkal közlöm, rövidítésekkel: **BH**: Baranyai-hegyhát; **GD**: Geresdi-dombság; **KM**: Keleti-Mecsek; **KS**: Külső-Somogy; **MF**: Mezőföld; **NyM**: Nyugati-Mecsek; **SD**: Szekszárdi-dombság; **SK**: Sárköz; **SS**: Solti-sík; **TH**: Tolnai-hegyhát; **VG**: Völgység. A fontosabb irodalmat a cikkso-rozat korábbi részeiben (TÓTH 2013, 2014) idéztem. Ennek ismételése helyett ezúttal csak néhány fontosabb új előfordulási adatról utalok az irodalmi előzményekre.

Enumeráció

39. *Asplenium adiantum-nigrum* L. – **NyM**: Mánfa: Gödörfő [9875.3]; **KM**: Kárász: Derzsó [9775.2]; Óbánya: Hosszú-tető [9776.4]; Pécsvárad: a lőtéren egy beomlott vízvezetékakna falán [9876.1]; **GD**: Bataapáti: Éva-völgy [9877.2]; Henrik-forrás völgyében [9777.4]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; **KS**: Kurd: Koszorú-domb (itt 1 erős tő, mélyút partfalában) [9575.4].
49. *Polystichum lonchitis* (L.) Roth – **KM**: Óbánya: Óbányai-völgy (1 kifejlett, spórás tő) [9776.3]. Korábban közölt hazai előfordulásainál is jellemző, hogy csak egy-egy tövet találtak a kutatók és ezek alkalmi megjelenések voltak, akár a Kőszegi-hegységben (KIRÁLY 1996), Börzsönyben (NAGY 2007) vagy a Bükk-hegységben (SONKOLY 2014) és a Gömör-Tornai-karszton is (VIRÓK *et al.* 2016). **Hazánkban igen ritka faj. A Dél-Dunántúlról korábban nem jelezték.**
50. *Polystichum setiferum* (Forssk.) Woyn. – **KM**: Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **BH**: Mecsekpölöske: Gyertyános [9775.3]; **NyM**: Mánfa: Gödörfő [9875.3]; **GD**: Mórág: Tértörő-forrás közelében [9777.4]; Bataaszék: Bükkös-forráshoz vezető völgy bejáratánál [9877.2]; Véménd: Véméendi-erdőben a Cikói oldal alatti völgyben [9877.1]; Véménd: Óriás-gerinc és Bataapáti: Hutai-gerinc között völgyben [9877.2]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3].
51. *Polystichum aculeatum* (L.) Roth – **KM**: Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Mánfa: Rákos-völgyi vadászház közelében [9875.2]; **GD**: Mórág: Tértörő-forrás közelében [9777.4]; Bataapáti: Mészkemence [9877.2]; Henrik-forrás közelében [9777.4]; Éva-völgy [9877.2]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; Véménd: Véméendi-erdő [9877.1]; **TH**: Lengyel: A Závodi-patak eredése közelében a Szállásmajor alatt [9676.1].
54. *Dryopteris affinis* (Lowe) Fraser-Jenk. – **KM**: Óbánya: A Szenes-tető alatt a Réka-völgy oldalvölgyében [9776.3].
56. *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs – **KM**: Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **NyM**: Mánfa: Pap-erdő [9875.3]; Rákos-völgyi vadászház közelében [9875.2]; **GD**: Bataapáti: Ökörfői-völgy bejáratánál [9777.4]; Hosszú-völgy végén a Pécsi-szélen [9877.1]; Mecseknádasd: Csattogó-hegy [9777.3]; Ófalu: Meszes-völgy [9777.3]; Véménd: Óriás-gerinc és Bataapáti: Hutai-gerinc között völgyben [9877.2]; Hármaskúti-rész [9877.2]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; Erdősmecske: Hessz-kereszt [9877.1].
57. *Dryopteris dilatata* (Hoffm.) A. Gray – **KM**: Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **GD**: Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]. Korábbi egyetlen adata a Geresdi-dombságból: KEVEY (1993), KEVEY & HORVÁT (2000).
63. *Azolla filiculoides* Lam. – **SK**: Bata: Jambli-tótól D-re, a csatorna szűkületénél [9878.4]. 2015. március 18-án találtam és több 100 m²-t borított. Nem fagyott ki télen! **Tolna megye területéről még nem volt közölt adata ennek az adventív moszatpáfrány fajnak.** Korábbi adatai az Alsó-Duna-völgyből származnak (STETÁK 2000).
148. *Urtica kioviensis* Rogow – **MF**: Nagydorog: Szotyó [9374.4]; Sárszentlőrinc: a Sárvíz és a vasút között [9377.2]. Korábbi adatai Tolna megye területéről: FARKAS (1990), KALOTÁS (1990), KEVEY (1995), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014).

335. *Lychnis coronaria* (L.) Desr. – **GD**: Bátaszék: Sintér-völgy felső végénél [9877.2].
349. *Silene multiflora* (Waldst. et Kit.) Pers. – **MF**: Nagydorog: Öreg-szigeti-rétek felső végénél [9377.4].
346. *Silene dichotoma* Ehrh. – **KM**: Hosszúhetény: Dömös [9876.1]. Nem védett területen, köves talajú tetőerdő füves tisztásán. Korábbi adatai a Keleti-Mecsekből: HORVÁT (1942, 1958). PINKE & PÁL (2005) hazánk veszélyeztetett szántóföldi gyomnövényei közé sorolja.
366. *Dianthus superbus* L. – **MF**: Tengelic: Tengelici-réteken a két kastély között az Éri-patak mentén [9478.1].
381. *Nymphaea alba* L. – **GD**: Bátaszék: Kövesdi-vízen kialakított vízállásban (Véleményem szerint telepített!) [9877.2]. **A Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.**
387. *Helleborus dumetorum* Waldst. et Kit. – **BH**: Gerényes: Hábi-hegy [9674.3]; Vásárosdombó: Öreg-hegy [9774.2]; Mecsekpölöske: Gyertyános alatt, egy nem erdőként nyilvántartott, idős fákkal szegélyezett, patakos szurdokban, *Helleborus odorus*-szal együtt [9577.3].
389. *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. – **TH**: Hógyész: A Donát-patak mentén [9576.2]. Schurk László természetvédelmi őr munkatársam mutatta meg a faj lelőhelyét, ami eddig Tolna megye területéről csak a döbröközi Hajagos-erdőből volt publikálva (KEVEY 1988, 1990).
399. *Aconitum vulparia* Rchb. – **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Mánfa: Pap-erdő [9875.3]; **KM**: Zengővárkony: Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdőrészletben [9876.2]; **SD**: Grábóc: Maár-völgy közelében [9677.2]; Szekszárd: Sötét-völgyben a régi erdészház közelében [9677.4]; Gyermektábor mögött [9677.4]; **GD**: Erdősmecske: Nagy-rét mellett [9777.3]; Rabló-gödör [9777.3]; Ráci-tábla [9777.3]; Bábaapáti: Éva-völgy felső szakaszán [9877.2]; Henrik-forrás [9777.4]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1].
411. *Anemone nemorosa* L. – **GD**: Mecseknádasd: a Borovicska-hegy lábánál az Ófalura vezető bekötőút mellett [9777.3]; Csattogó-hegy oldalában és a Rák-patak között több erdőrészletben [9777.3]. **A Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.**
412. *Hepatica nobilis* Schreb. – **SD**: Szálka: Brányoki-erdő [9777.2]; **GD**: Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3].
418. *Clematis integrifolia* L. – **GD**: Bátaszék: Kövesdi-hegy lábánál [9878.1].
424. *Adonis vernalis* L. – **SD**: Kakasd: Széptölgyesi tó és a Tehén-hegy között [9677.4]; **GD**: Bátaszék: Sintér-völgy feletti dombon [9877.2]; Hosszú-völgy és a Kálvária-völgy közötti gerincen [9777.4].
443. *Ranunculus lingua* L. – Korábban (TÓTH 2014) **MF**: Kajdacs: Sziget [9477.2] lelőhelyről közöltem, azzal a megjegyzéssel, hogy „Tolna megye területéről nem volt ismert”. Ez a megállapítás utóbb helytelennek bizonyult: Kováts László (Dél-Mezőföld TK) tájegységvezető szóbeli közlése alapján Gombás László szakdolgozó a 2000-es években megtalálta a bölcskei Baracsi-legelőn (ez alapján be is került a Bölcskei nősziromos TT védetté nyilvánítási rendeletében felsorolt fajok közé). Később KEVEY (2015) is közli a közelből, Dunaszentgyörgy: Öreg-nyilas [9479.3] lelőhelyről.
460. *Thalictrum aquilegifolium* L. – **KM**: Pécsvárad: Pavojda [9876.1]; **TH**: Kisszékely: Csókás [9277.3]; **GD**: Bábaapáti: Cikói-oldal [9877.1]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1].
466. *Thalictrum lucidum* L. – **SD**: Szekszárd: Sötét-völgybe vezető aszfaltút mellett [9677.4]. Bár BARTHA *et al.* (2015) térképén megjelenik néhány aktuális adata, **a Szekszárdi-dombságból HOLLÓS (1911) óta formálisan nem lett közölve.**
467. *Paeonia banatica* Rochel – **NyM**: Pécs: Vörös-hegy [9875.3]. 2016. 07. 13-án két meddő tövet találtam egy köves talajú földút rézsújében *Helleborus odorus* tövek között. Ez a fokozottan védett faj, ami Natura 2000 jelölőfaj is, **eddig csak a Keleti-Mecsekből volt ismert.** **KM**: Óbánya: Hosszú-tető [9776.4]; Pécsvárad: Barkócás [9876.1]; Barkócás és a Patakos-völgy közötti oldalon [9876.1]; Győrhegy-szőlő [9876.1]; A koronglövő lőtér melletti erdőben [9876.1]; Komlós-völgy feletti oldalon [9876.1]; Komlós-völgy és a Bodzás-völgy között a Zengő oldalában [9876.1]. A Keleti-Mecsekben, a Pécsvárad erdőterületben végzett

- felméréseim során az eddig általam ismert 29 erdőrészleten felül még 30 erdőrészletben találtam meg a szisztematikus kutatásaim során. A hazai elterjedési adatait KEVEY (2004) dolgozta fel. Lásd még: KEVEY & TÓTH (2014).
486. *Corydalis intermedia* Link – **GD**: Bátaapáti: Henrik-forrás és a Cser-erdő között [9777.4]; Üveghutai erdészház közelében [9777.4]; Üveghutai templomrom közelében [9777.4]; Mészkemence [9877.2]; Üveghutai erdészház mögött a tetőn [9777.4]. Korábbi adatait lásd: KEVEY (1993), KEVEY & HORVÁT (2000).
506. *Bunias orientalis* L. – **GD**: Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; Apát-rétek [9877.2]; Feked: a Stiller-kereszt közelében a Harang-tető felé [9877.1].
514. *Erysimum odoratum* Ehrh. – **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2]; **KM**: Hosszúhetény: Róka-hegy [9876.1]; Zengővárkony: Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdőrészletben [9876.2]; **SD**: Grábóc: Major fölötti oldalon [9777.2].
518. *Hesperis sylvestris* Crantz – **GD**: Bátaapáti: Szabad-szántók [9777.4]; Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; Apát-rétek [9877.2]. **A Geresdi-dombságból eddig nem volt adata a fajnak.**
603. *Spiraea media* Schmidt – **MF**: Dunaföldvár: Alsó-Új-hegy [9279.2]. A 30 m² kiterjedésű foltja a magas löszpart peremen van, hosszan elhúzódva és már alig virágzik, más cserjék (*Ulmus minor*, *Acer campestre*, *Syringa vulgaris*, *Colutea arborescens*, *Rhamnus catharticus*, *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*) megerősödése veszélyezteti a fennmaradását. Tolna megyéből eddig csak egy adata volt: FARKAS (1994), FARKAS & KUN (1998). Hazai előfordulásait BÖLÖNI & NAGY (1999) összegzi.
666. *Aruncus dioicus* (Walter) Fernald – **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; **BH**: Komló: a Mézes-réti víztározó közelében a Völgység-patak mentén [9875.2].
678. *Rosa spinosissima* L. – **MF**: Dunaföldvár: Alsó-Új-hegy és Alsó-Öreg-hegy között a löszpart peremén [9279.2]. Korábbi adatai a Mezőföldről: MENYHÁRTH (1877), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013).
710. *Aremonia agrimonioides* (L.) DC. – **NyM**: Mánfa: a Kőfejtő-kút feletti oldalon [9875.1]; Pécs: Láz-oldal [9874.4]; **BH**: Komló: Kisvaszarra vezető út mellett a Vajda-hegy felé [9577.3]. **A Baranyai-hegyhátról nem volt adata a fajnak.**
761. *Sorbus domestica* L. – **NyM**: Pécs: Ólaki-hát [9874.4]; **KM**: Mecseknádasd: Réka-vár [9776.4]; Sárkányjárás [9776.4]; Óbánya: Hosszú-tető [9776.4]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; **SD**: Szálka: Rác-erdő [9777.2]; **GD**: Mecseknádasd: Berekaljai-erdő [9777.3]; Bátaszék: Kövesdi erdészház mögött [9877.2]; Erdősmecske: Apátvarasd-telep közelében [9776.4]; Véménd: Óriás-gerinc [9877.1]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2].
815. *Crataegus monogyna* Jacq. – **KM**: Pécsvárad: Arany-hegy [9876.1]. Becserjésedett, nem erdőként nyilvántartott területen egy mellmagasságban 156 cm-es törzskerületű, fatermetű példányt találtam. Ez a 3. legnagyobb törzsvastagságú példány hazánkban, PÓSFÁI (d.n.) *Dendrománia* világháló-oldalán vezetett listáján.
873. *Astragalus vesicarius* subsp. *albidus* (W. et K.) Braun-Blanq. – **SD**: Szekszárd: Hidaspetre [9678.1]. Évente 20 tő virágzik. Fennmaradását a becserjésedés erősen veszélyezteti. Lengyel-Bányai Renáta szekszárdi lakos 2005-ben a diplomamunkájához végzett botanikai kutatása során találta a fajt. Korábbi adatai: BARTAL (1911), HORVÁT (1942).
877. *Glycyrrhiza echinata* L. – **MF**: Fadd: Fadd-Dombori [9579.3]. Korábbi adatai: TÓTH (2014).
902. *Vicia lutea* L. – **BH**: Mecsekpölöske: Gyertyános [9577.3]; Szakadás [9577.3]. **A Baranyai-hegyhátról nem volt adata a fajnak.** Korábbi adatai: CSIKY (2005), TÓTH (2007, 2014). PINKE & PÁL (1995) hazánk veszélyeztetett szántóföldi gyomnövényei közé sorolja.
910. *Lathyrus aphaca* L. – **KM**: Mecseknádasd: Aranypatkó-fogadó sportpályája mellett [9776.4]; **GD**: Bátaszék: Kövesdi-hegy [9878.1]; Bonyhád: Bonyhád-Hidas régi téglagyárának anyagödrében [9777.1].

911. *Lathyrus nissolia* L. – **KM**: Szászvár: Bányatelep: a rekultivált terület mellett [9776.1]; Csiszár-tető [9776.1]; Mecseknádasd: Puszta [9776.4]; Váralja: Sándorfa [9776.4]; **BH**: Komló: Kisbattyán: Tüskés-part [9775.4]; Fehér-part [9775.2]; Mézes-tető [9875.2]; **NyM**: Mánfa: Koszonya-tető [9875.2]; Pécs: Éger-völgyi-parkerdő [9975.1]; Ólaki-hát [9874.4]; Szunyola [9875.3]; Szentkúti-vendégház közelében [9875.3]; Melegmányi-völgy felső végénél [9875.3]; **GD**: Ófalu: Meszes-völgy [9777.3]; Bátaszék: Sintér-völgy felső végénél [9877.2].
913. *Lathyrus sphaericus* Retz. – **NyM**: Pécs: Éger-völgy [9975.1]; **KM**: Pécsvárad: Aranyhegy [9876.1]; **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2].
926. *Lathyrus lacteus* (M. Bieb.) Wissjul. – **GD**: Bátaszék: Kálvária-völgy feletti tetőn [9877.2]. Pár tő egy nyiladékon. **A Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.** Korábbi Tolna megyei adatai csak a Tolnai-hegyhátról, Simontornyáról voltak (PILLICH 1927, ifj. PILLICH 1930, HORVÁT 1943).
930. *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf. – **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2]; Mecsekpölöske: Gyertyános [9775.3].
938. *Melilotus dentatus* (Waldst. et Kit.) Pers. – **MF**: Tengelic: Tengelici-réteken a két kastély között az Éri-patak mentén [9478.1].
1031. *Linum teuifolium* L. – **SD**: Grábóc: Gyurkó-völgy eleje felett, a tetőn [9677.4]; Grábóc: Major fölötti oldalban [9777.2]; Kakasd: Széptölgyesi-tó és a Tehén-hegy között [9677.4]; **GD**: Ófalu: Gründel [9777.3].
1032. *Linum hirsutum* L. – **SD**: Grábóc: Major fölötti oldalban [9777.2].
1070. *Dictamnus albus* L. – **KM**: Zengővárkony: Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdő-részletben [9876.2]; **SD**: Kakasd: Széptölgyesi-tó és a Tehén-hegy között [9677.4]. **Kakasd határából nem volt adata a fajnak.** Szálka: Rác-erdő [9777.2]; **GD**: Bátaszék: A Kövesdi-erdészház mögötti oldalban [9877.2]; Hosszú-völgy feletti tetőn [9777.4]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; Véménd: Óriás-gerinc [9877.1]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2].
1124. *Althaea cannabina* L. – **KM**: Mecseknádasd: Aranypatkó-fogadó közelében [9776.4]. Korábbi adatai a Mecsek-hegységből és Tolna megyéből: MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942, 1943, 1977), TÓTH (2007, 2009, 2014), VOIGT & SOMAY (2013).
1134. *Daphne mezereum* L. – **BH**: Mecsekpölöske: Pető-forrás közelében [9775.3]; Szakadás [9775.3]; Komló és Magyaregregy közigazgatási határán az Angyal-kúti mellékág mentén [9775.4]. Mindegyik helyen csak pár tő. Fennmaradásukat a fakitermelések veszélyeztetik. Hazai elterjedése: TÍMÁR (1999).
1135. *Thymelaea passerina* (L.) Coss. et Germ. – **KM**: Hosszúhetény: Sajgó [9876.1]; Korábbi adatai a Mecsek-hegységből és Tolna-megyéből: PILLICH (1927), HORVÁT (1942, 1943), FARKAS (1994), VOIGT & FARKAS (1996), VOIGT (1999), PÁL *et al.* (2010), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013). PINKE & PÁL (2005) hazánk veszélyeztetett szántóföldi gyomnövényei közé sorolja.
1180. *Thladiantha dubia* Bunge – **KS**: Tamási: Kishenyé [9375.4]; **MF**: Bikács: Kistápei vadászháznál [9378.1]. Korábbi adata: PÁL *et al.* (2010).
1238. *Hedera helix* L. – **KM**: Hosszúhetény: Zengő-oldal [9876.1]. 2015-ben *Paeonia banatica* felmérésem során akadtam rá egy *Acer campestre*-re felfutott példányra, amelynek törzskerülete mellmagasságban 84 cm volt. A legnagyobb hazai fák előfordulási adatai között egy Kőszeg határából, 2008-ból származó 85 cm-es törzskörméretű példány szerepel hazai csúcstartóként (PÓSFALAI d.n.).
1284. *Bupleurum rotundifolium* L. – **NyM**: Pécs: Tettye [9975.1]; **KM**: Hosszúhetény: Szőlőhegy [9876.1]. Korábbi adata a Mecsek-hegységből: HORVÁT (1942), TÓTH (2007), PÁL *et al.* (2010). PINKE & PÁL (1995) hazánk veszélyeztetett szántóföldi gyomnövényei közé sorolja.

1320. *Tordylium maximum* L. – **SD**: Bonyhád: Grábóci bekötőút mellett [9777.2]; **GD**: Bátaszék: Kövesdi-hegy [9878.1]. A faj korábbi adatai: HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942, 1977), PÁL (2002), PÁL *et al.* (2010), TÓTH (2013, 2014).
1338. *Monotropa hypopitys* L. – **KM**: Pécsvárad: az Etelka-forrás közelében [9876.1]; Óbánya: Kappenvasser [9776.4]; **GD**: Feked: Gólya-völgy [9877.1].
1380. *Blackstonia acuminata* (W.D.J. Koch et Ziz) Domin – **MF**: Kajdacs: Öreg-sziget [9477.2]. **Kajdacs határából nem volt adata a fajnak.**
1384. *Gentiana cruciata* L. – **KM**: Mecseknádasd: Templom-hegy [9776.4]; **BH**: Mecsekpölske: Szakadás [9775.3]; **GD**: Cikó: Kovács-katlan előtti réten [9777.3] és a rét felső részén a patak eredése felett [9777.3].
1434. *Lycopsis arvensis* L. – **MF**: Dunaföldvár és Németkér közigazgatási határán futó mezőgazdasági földút mellett a Harasztosi-völgy felső részén (2015. 06. 02; 9 tő) [9278.2]; **SK**: Fadd: Alsó-Várszeg, búzatábla szélén mezőgazdasági földút mellett (2015. 06. 08; 13 tő) [9579.1]. **Tolna megye területéről nem volt ismert a faj.** PINKE & PÁL (1995) hazánk fokozottan veszélyeztetett szántóföldi gyomnövényei közé sorolja.
1435. *Anchusa barrelieri* (All.) Vitmann – **SD**: Kakasd: Széptölgyesi-tó és a Tehén-hegy között [9677.4]. Munkatársam, Schurk László természetvédelmi őr találta és mutatta meg nekem a lelőhelyét. **Tolna megyében ritka a faj!**
1436. *Anchusa azurea* Mill. – **GD**: Ófalu: Gründel [9777.3].
1457. *Omphalodes scorpioides* (Haenke) Schrank – **GD**: Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; **TH**: Lengyel: Forrás-völgy [9576.3].
1471. *Ajuga laxmannii* (L.) Benth. – **SD**: Szálka: Rác-erdő [9777.2]; **GD**: Bátaszék: a Kövesdi-erdészház mögötti oldalon [9877.2]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; Véménd: Óriásgerinc [9877.1]; Dunántúli-erdő [9877.2]; **MF**: Bölcske: a Szentkút felett a löszpart tetején [9279.2].
1474. *Teucrium botrys* L. – **KM**: Pécsvárad: Kőbánya [9876.1]. 2015. 06. 12-én 2 bimbós tövet találtam a felhagyott kőbánya becserjésedő, sziklás falán. Korábbi adatai: TÓTH (2013), HORVÁT (1942). KIRÁLY (2009) ritka fajnak jelzi a magyar flórában.
1512. *Stachys alpina* L. – **NyM**: Orfű: Pécs-Orfű kerékpárút mellett a Remete-rét felé [9875.3]; Mánfa: az árpád-tetői Mókus tanösvény közelében [9875.4]. Hazai elterjedési adatai: KEVEY & TÓTH (1998), TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007).
1605. *Scrophularia vernalis* L. – **KM**: Váralja: Kangyásma [9776.3]; Zengővárkony: Kecsekhat [9776.4]; Óbánya: Döngölt-árok [9776.3]; **GD**: Bataapáti: Éva-völgy felső szakaszán [9877.2]; Henrik-forrás feletti gerincen [9777.4]; Henrik-forrás völgyének oldalvölgyében [9777.4]; Henrik-forrás és a Mély-völgy között egy oldalvölgyben [9777.4].
1624. *Digitalis ferruginea* L. – **SD**: Grábóc: Szálkai határ közelében a Szálkai-hegy felé [9777.2]. 2014. 07. 21-én 3, 2015. 07. 10-én 17 tő nyílt, ebből kettő f. *pallida* volt. **Tolna megyére új, fokozottan védett faj!** A faj hazánkban eddig csak Baranya megyéből volt ismert (KEVEY 2004).
1757. *Plantago altissima* L. – **GD**: Bátaszék: Kövesdi-víz mentén a Kövesdi-hegy lábánál [9877.2], korábbi adata a területről: KEVEY (2004); **TH**: Kalaznó: Donát-patak menti réten [9476.4]. **A Tolnai-hegyhátról nem volt adata a fajnak.**
1768. *Lonicera caprifolium* L. – **GD**: Bataapáti: Ökörfői-völgy bejáratánál [9777.4]; Bátaszék: a Kövesdi-erdészház mögötti oldalon [9877.2]; Csabragi-erdő [9877.2]; Erdősmecske: Dér-völgy [9877.1]; Véménd: Véméni-erdő [9877.2]; Apát-rétek [9877.2]; Dunántúli-erdő [9877.2]; Óriás-gerinc [9877.1]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2].
1788. *Succisa pratensis* Moench – **MF**: Tengelice: Tengelici-réteken a két kastély között az Éri-patak mentén [9478.1].
1849. *Helichrysum arenarium* (L.) Moench – **MF**: Paks: Németkéri-legelő közelében [9378.1].

1851. *Inula helenium* L. – **BH**: Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3].
1962. *Carpesium cernuum* L. – **GD**: Mórág: Tértörő-forrás völgyében [9777.4]; Bábaapáti: Anikó-forrás völgyében [9777.4]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3].
1937. *Doronicum orientale* Hoffm. – **BH**: Komló: Mézes-tető, jelentős állomány [9875.2]. **A faj a Baranyai-hegyhátról nem volt ismert.** Hazai előfordulásai: KEVEY (1997).
1982. *Cirsium boujartii* (Piller et Mitterp.) Sch. Bip. – **NyM**: Mánfa: Koszonya-tető [9875.2]; **MF**: Paks: Hegyes-puszta [9478.2]; **TH**: Hőgyész: Roszkopf [9576.1]; Diósberény: a földút mentén Szárazd felé [9476.4]; **GD**: Ófalu: Gründel [9777.3].
1984. *Cirsium brachycephalum* Jur. – **GD**: Bábaapáti: Vadászház feletti oldalon [9777.4]. **A Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.** **MF**: Sárszentlőrinc: Sárvíz és a vasúti pálya között [9377.4]. Tolna megyei adatai: TÓTH & DÉVÉNYI (2014). Hazai elterjedése: FARKAS & ARADI (2014).
2017. *Hypochoeris radicata* L. – **MF**: Bikács: Győrímajor és a Rózsa-hegy között [9278.3]; Németkér: Hardi-ér közelében [9278.3]. **Tolna megyéből nincs közölt adata a fajnak.**
2048. *Taraxacum serotinum* (Waldst. et Kit.) Poir. – **SD**: Kakasd: Széptölgyesi-tó és a Tehén-hegy között [9677.4].
2140. *Veratrum nigrum* L. – **NyM**: Pécs: Lapis-oldal. 2016. 06. 22-én 3 meddő tövet találtam [9875.3]. **A Mecsek-hegység területéről nincs közölt adata a fajnak.**
2163. *Scilla vindobonensis* Speta – **NyM**: Mánfa: Száraz-gödör és a Mecseki-erdő között a tetőn [9875.4]; **SD**: Szálka: Régi csemetekert [9777.2]; Temető-hegy [9777.2]; Vadászház közelében [9677.4]; **GD**: Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; Apát-rétek [9877.2]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3]; Ófalu: Meszes-völgy [9777.3]; Fichtenwald [9777.3]; **SS**: Bölcské: A Szentkút felé az ártéren [9279.2]; Az árvízvédelmi töltés végénél a Csónakház közelében [9279.4]; Dunaföldvár: Alsó-Új-hegy alatt az ártéri erdőben [9279.2]; Solt: Solt 23/D erdőrézletben [9279.2]; Ordas: Ordasi-sziget [9379.4]. Ez utóbbi két adat már Bács-Kiskun megye területén van. A Duna árterében lévő erdőkben a faj tömeges.
2170. *Muscari botryoides* (L.) Mill. – **KM**: Hosszúhetény: Róka-hegy [9876.1]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; **SD**: Szálka: Romos-pince közelében [9677.4]; **GD**: Bátaszék: Kövesdi-erdészház mögötti oldalon [9877.2]; Sintér-völgy feletti dombon (Tömeges!) [9877.2]; Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2].
2172. *Allium sphaerocephalon* L. – **MF**: Németkér: Látó-hegy [9378.2]; Németkéri-legelő [9378.1].
2200. *Ruscus aculeatus* L. – **GD**: Erdősmecske: Három-határ közelében [9777.3]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Véménd: Véméni-erdő [9877.1]; **NyM**: Pécs: Szentkút [9875.3]. Ez a *Ruscus* faj gyakori a Mecsek-hegységben. Megjegyzendő, hogy különösen termetes, 100 cm-nél magasabb (vö. KIRÁLY 2009) példányait találtam: a legnagyobb 140 cm magas bokor volt, de 118 és 123 cm magasságút is mértem a Szentkút feletti erdőrézletben.
2201. *Ruscus hypoglossum* L. – **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Mánfa: Gödörfő [9875.3]; Rákos-völgyi vadászház közelében [9875.2]; **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2]; **GD**: Bábaapáti: Hutai-gerinc [9877.2]; Bábaapáti: Mészkemencei-völgy [9777.4]; Nagy-mórágvi-völgy [9777.4]; Mecseknádasd: Csattogó-hegy [9777.3]; Erdősmecske: Három-határ közelében [9777.3]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Véménd: Óriás-gerinc [9877.1]; Véméni-erdő [9877.2]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2]; Hársas-völgyi tető [9877.2]; **KM**: Mecseknádasd: Templom-hegy [9776.4]; Mába: Cigány-hegy [9776.1]; **NyM**: Pécs: Szentkút [9875.3]. A faj gyakori a Mecsek-hegységben. Különösen termetes, 50 cm-nél hosszabb hajtású (vö. KIRÁLY 2009) példányait találtam: a legnagyobb 68 cm hosszú volt, és több 60 cm feletti hajtást is találtam 1 m²-es telepeket alkotva az egyik erdőrézletben. Az egyes hajtások fillokládiumainak száma nem függ szigorúan a hajtások hosszától, ugyanis a 68 cm-es hajtáson 23 volt, míg a legnagyobb számú, 29 fillokládium egy 62 cm hosszúságú hajtáson fejlődött.

2235. *Lilium martagon* L. – **BH:** Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3]; Gyertyános [9775.3]; Komló: Vajda-hegy [9775.3]; **NyM:** Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Mánfa: Pap-erdő [9875.3]; **KM:** Hosszúhetény: Róka-hegy [9876.1]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; Kócsid [9876.2]; Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdőrészletben [9876.2]; **SD:** Grábóc: Maár-völgy közelében [9677.2]; **GD:** Erdősmecske: Nagy-rét mellett [9777.3]; Mészkenencei vadászház feletti oldalban [9777.3]; Héthárs-tető alatt a Mészkenencei-völgyben [9777.3]; Ráci-tábla [9777.3]; Bátaapáti: Henrik-forrás [9777.4]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Feked: Gólya-völgy [9877.1]; Harang-tető [9877.1]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Véméendi-erdő [9877.2].
2241. *Galanthus nivalis* L. – **BH:** Gerényes: Hábi-hegy [9674.3]; **GD:** Bátaapáti: az atomhulladék lerakó mögötti völgyben [9777.4]; Körtvélyesi-dűlő [9777.4]; Cser-dűlő [9777.4]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3].
2246. *Tamus communis* L. – **BH:** Komló: Mézes-tető [9875.2]; Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3]; Gyertyános [9775.3]; **NyM:** Mánfa: Pap-erdő [9875.3]; **KM:** Zengővárkony: Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdőrészletben [9876.2]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; **GD:** Erdősmecske: Három-határ közelében [9777.3]; Mészkenencei vadászház feletti oldalban [9777.3]; Iskola-völgy [9777.3]; Héthárs-tető alatt a mézkenencei-völgyben [9777.3]; Ráci-tábla [9777.3]; Apátvarasd-telep közelében [9776.4]; Bátaapáti: Henrik-forrás völgyének végén a Cser-dűlő felé a gerincen [9777.4]; Cikói-oldal [9877.1]; Véménd: Véméendi-erdő [9877.1]; Dunántúli-erdő [9877.2]; Palotabozsoki vízfolyás felső részén. [9877.2]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2].
2252. *Iris graminea* L. – **NyM:** Mánfa: Száraz-gödör és a Mecseki-erdő között a tetőn [9875.4]; **KM:** Hosszúhetény: Róka-hegy [9876.1]; Pécsvárad: Szép Ilonka-kilátó [9876.1]; Győrhegyszőlő [9876.1]; Patakos-gödör feletti oldalon a Barkócás felé [9876.1]; Lőtér melletti erdőrészben a koronglövő lőtér közelében [9876.1].
2260. *Iris variegata* L. – **MF:** Németkér: Barát-erdő [9278.3]; **GD:** Báticasék: a Kövesdi-erdészház mögötti oldalban [9877.2]; Hosszú-völgy feletti tetőn [9777.4]; Hosszú-völgy és a Kálvária-völgy közötti gerincen [9777.4].
2282. *Juncus subnodulosus* Schrank – **MF:** Bिकास: Vasúti megállónál, mélyebb vízállásos részen egy jelentős foltban [9377.2]. **Tolna megyei területéről nem volt ismert a faj.**
2291. *Luzula divulgata* Kirschner – **NyM:** Pécs: Dömörkapu és a Lámpás-völgy között [9875.3]; **KM:** Szászvár: Csepegő-árok és a Csiszár-tető között [9776.1].
2384. *Bromus benekenii* (Lange) Trimen – **GD:** Bátaapáti: Hutai-erdő [9777.3]. **A faj a Geszdi-dombságból még nem volt közölve.**
2393. *Elymus caninus* (L.) L. – **MF:** Németkér: Barát-erdő [9278.3].
2581. *Cyperus glomeratus* L. – **SK:** Ócsény: Forgó-tó [9679.3]. Tolna megye területén nem gyakori a faj, csak két korábbi közölt adata van, Paks határából: FARKAS & MOLNÁR (2001), VOIGT & SOMAY (2013).
2648. *Carex strigosa* Huds. – **GD:** Bátaapáti: Cser-dűlő [9777.4]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; **NyM:** Pécs: Négy-Barát-forrás [9874.4].
2659. *Epipactis microphylla* (Ehrb.) Sw. – **KM:** Váralja: Sándorfa [9776.4]; **GD:** Bátaapáti: Éva-völgy [9877.2]; Mecseknádasd: Berekaljai-erdő [9777.3]; Erdősmecske: Három-határ közelében [9777.3]; Nagy-rét mellett [9777.3]; Bokori-rét melletti erdőrészben [9877.1]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Hármaskúti rész [9877.2].
2660. *Epipactis leptochila* (Godfery) Godfery – **BH:** Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3]; **GD:** Bátaapáti: Üveghutai-templomrom és a Vödörhát között [9877.2]; Erdősmecske: Hesszkereszt [9877.1]; Öröm-völgy felső végénél [9877.1]; Feked: Farkas-gödör [9877.1]; Véménd: Hársas-völgyi tető [9877.2].
- 2660.2 *Epipactis leptochila* subsp. *neglecta* (Kümpel) Kümpel – **GD:** Bátaapáti: Üveghutai-templomrom völgye és a Mészkenence között [9877.2].

2666. *Epipactis tallosii* A. Molnár et Robatsch – **GD**: Bátaapáti: Éva-völgy [9877.2]; **BH**: Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3]; Gyertyános [9775.3]; Komló: Angyalkúti-mellékág oldalvölgyében [9775.4]; **KM**: Pécsvárad: Róka-hegy alatt az Öreg-patak mentén [9876.1]; Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Mánfa: Súgói-rét közelében [9875.2]; Gimenca [9875.2]; Pap-erdő [9875.3]. Korábbi adatai a Mecsek-hegységből: NAGY *et al.* (1998), NAGY (2001).
2673. *Epipactis helleborine* (L.) Crantz – **GD**: Erdősmecke: Hessz-kereszt [9877.1]; Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Három-határ közelében [9777.3]; Iskola-völgy [9777.3]; Héthárs-tető [9777.3]; Nagy-rét mellett [9777.3]; Rabló-gödör [9777.3]; Bukó-völgy felső végénél [9877.1]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3]; Feked: Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Harang-tető [9877.1]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Hármaskúti rész [9877.2]; Palotabozsoki vízfolyás felső részén [9877.2]; Hársas-völgyi tető [9877.2]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Mecseknádasd: Berekaljai-erdő [9777.3]. A tipikus példányok mellett **2 tő klorofilhiányos változatot is találtam** az utóbbi helyen, de az egyik példány vadragás áldozata lett, a másik tőnek pedig a szárazság miatt a bimbói beszáradtak.
2674. *Epipactis purpurata* Sm. – **GD**: Bátaapáti: Hutai-gerinc [9777.3]; Erdősmecke: Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Tűzke-hegy [9776.4]; Feked: Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Véménd: Véméndi-erdő [9877.1]. A tipikus példányok mellett 2017. 08. 05-én **1 tő, természetes *Epipactis purpurata* var. *erdnerii*-t találtam. A Geresdombvidékről nem volt ismert a változat.** Legközelebbi adatai a Szekszárdi-dombságból (MOLNÁR *et al.* 1995) és a Keleti-Mecsekből (TÓTH 2014) származnak.
2675. *Cephalanthera rubra* (L.) Rich – **KM**: Óbánya: Szőlős-kertek feletti erdőben [9776.3]; Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **KM**: Pécsvárad: Róka-hegy alatt az Öreg-patak mentén [9876.1]; Váralja: a Jágerok-kútja felett a Hideg-oldalon [9776.3]; **GD**: Erdősmecke: Három-határ közelében [9777.3].
2676. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce – **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; **KM**: Hosszúhetény: Csengő-hegy [9876.1]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; Patakos-völgy és a Balázs-kút közötti erdőrézsből [9876.2]; Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2]; Mecsekpölöske: Gyertyános [9775.3]; **GD**: Erdősmecke: Hessz-kereszt [9877.1]; Három-határ közelében [9777.3]; Iskola-völgy [9777.3]; Héthárs-tető [9777.3]; Ráci-tábla [9777.3]; Nagy-rét mellett [9777.3]; Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Bukó-völgy felső végénél [9877.1]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3]; Berekaljai-erdő [9777.3]; Gyökér-hegy [9777.3]; Feked: Bokori-rét melletti erdőrézsből [9877.1]; Ófalu: Gründel és a Meszes-völgy közötti völgyrendszerben [9777.3]; Meszes-völgy [9777.3]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Hármaskúti rész [9877.2]; Palotabozsoki vízfolyás felső részén [9877.2]; Hársas-völgyi tető [9877.2].
2677. *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch – **KM**: Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; Pécsvárad: Komlós-völgy feletti oldalban [9876.1]; Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **GD**: Erdősmecke: Hessz-kereszt [9877.1]; Dér-völgy [9877.1]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3]; Ófalu: Gründel [9777.3]; Feked: Harang-tető [9877.1]; Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; Hársas-völgyi tető [9877.2].
2678. *Limodorum abortivum* (L.) Sw. – **KM**: Váralja: Váraljai-parkerdő [9776.4]; Pécsvárad: a Csiger-gödör felső végénél [9876.1]; **GD**: Bátaszék: Kövesdi erdőszél mögött [9877.2].
2680. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich. – **NyM**: Pécs: Lámpási-árok [9875.3]; Szuadó-tető, kb. 250 tő volt egy kis területen [9874.4]; Mánfa: Rákos-völgyi vadászház közelében [9875.2]; **KM**: Pécsvárad: Komlós-völgy feletti oldalban [9876.1]; Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **BH**: Komló: Mézes-tető [9875.2]; Mecsekpölöske: Szakadás [9775.3]; **GD**: Erdősmecke: Hessz-kereszt [9877.1]; Három-határ közelében [9777.3]; Nagy-rét mellett [9777.3]; Rabló-gödör [9777.3]; Mészkenecsei vadászház feletti oldalban [9777.3]; Iskola-völgy [9777.3];

- Héthárs-tető [9777.3]; Bukó-völgy felső végénél [9877.1]; Apátvarasd-telep közelében [9776.4]; Mecseknádasd: Borovicska-hegy [9777.3]; Gyökér-hegy [9777.3]; Ófalu: Meszes-völgy [9777.3]; Gründel [9777.3]; Feked: Bokori-rét melletti erdőrésszben [9877.1]; Harang-tető [9877.1]; Véménd: Cikói-oldal [9877.1]; Dunántúli-erdő [9877.2]; Palotabozsoki vízfolyás felső részén [9877.2]; Hármaskúti-völgy felső végénél [9877.2].
2681. *Listera ovata* (L.) R. Br. – **MF**: Paks: Németkéri-legelő közelében [9378.1].
2686. *Platanthera bifolia* (L.) Rchb. – **KM**: Mecseknádasd: Templom-hegy [9776.4]; **GD**: Bataapáti: Üveghutai templomrom utáni első patakos oldalvölgyében [9877.2]; Báticasék Sintér-völgy feletti dombon [9877.2]; Csabragi-erdő [9877.2]; Kálvária-völgy felső végénél [9777.4]; a Kövesdi-erdészház mögötti oldalon [9877.2]; Erdősmecske: Hessz-kereszt [9877.1]; Ráci-tábla [9777.3].
2687. *Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb. – **SD**: Szekszárd: Almási-erdő melletti gyeperdő [9677.4]; Kakasd: Kokovics-dűlő, borókásban 1 tő [9677.4]. Schurk László munkatársammal találtuk. **Tolna megyében eddig csak a Mezőföldről volt közölt adata a fajnak** (VOIGT & FARKAS 1996, FARKAS 2011, VOIGT & SOMAY 2013).
2688. *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. – **MF**: Paks: Németkéri-legelő közelében [9378.1].
2699. *Orchis simia* Lam. – **NyM**: Mánfa: az árpád-tetői Mókus tanösvény közelében [9875.4].
2701. *Orchis coriophora* L. – **MF**: Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2]. **Tolna megye legnagyobb állományát találtam itt.** 2016. 05. 22-én kb. 800–1000 tő nyílt.
2702. *Orchis tridentata* Scop. – **BH**: Gerényes: Hábi-hegy [9674.3]. **A Baranyai-hegyhátról nem volt adata a fajnak.**
2704. *Orchis purpurata* Huds. – **KM**: Hosszúhetény: Róka-hegy [9876.1]; Zengővárkony: Hajdútemetés [9876.2]; Váralja: Sándorfa [9776.4]; **BH**: Gerényes: Hábi-hegy [9674.3]; Komló: Mézes-tető [9875.2]; **SD**: Kakasd: Rudolf-hegy [9677.4]; a széptölgyesi-tó és a Tehén-hegy között [9677.4]; **GD**: Erdősmecske: Hessz-kereszt [9877.1]; Nagy-rét mellett [9777.3]; Ráci-tábla [9777.3]; Mecseknádasd: Ófalui bekötőút mellett [9777.3]; Borovicska-hegy [9777.3]; Gyökér-hegy [9777.3]; Berekaljai-erdő [9777.3]; Báticasék: a Kövesdi-erdészház mögötti oldalon [9877.2]; Sintér-völgy feletti dombon [9877.2]; Csabragi-erdő [9877.2]; Bataapáti: Égett-szántó [9777.3]; Feked: Bokori-rét melletti erdőrésszben [9877.1]; Harang-tető [9877.1]; Ófalu: Perczel-kúria és Harsányi-puszták közötti völgy oldalában [9777.3]; Meszes-völgy [9777.3]; Véménd: Dunántúli-erdő [9877.2]; Hármaskúti rész [9877.2].
2712. *Anacamptis pyramidalis* (L.) Rich. – **MF**: Tolna-Mözs: Kutyatanyai-zsilip közelében [9678.2], 2015. 06. 04-én 1 tő nyílt a Sió töltéskoronáján (Szombathelyi Gergely természetfotós találta, én még láttam és fotóztam, de pár napra rá a gátrézsú karbantartása során lekaszálták); Harc: Gulyajáró [9577.4], 2000. június első felében Schurk László munkatársammal 2 virágzó tövet fényképeztem, azóta nem jelent meg, mert nemesnyarat telepítettek a lelőhelyére. Korábbi Tolna-megyei adatai: HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1942), HORVÁT (1943), KEVEY (1988).
2714. *Ophrys apifera* Huds. – **KM**: Váralja: Sándorfa (47 tő) [9776.4], Ranga János Váraljai lakos találta 2014. 05. 23-án, másnap magam is láttam és fotóztam az állományt, a legtöbb virágú tőnek 6 virága volt, ebből 3 ekkor még fejlődő bimbó volt; Váralja: Váraljai-hegy (33 tő) [9776.2], Szentés Olivér találta 2014. 05. 30-án. **Ennek a fajnak eddig nem volt adata Tolna megye területéről.**
2715. *Ophrys sphegodes* Mill. – **SK**: Szekszárd: az Árvíz-kapu közelében a Duna-töltés oldalában [9679.3], Elblinger Ferenc szekszárdi tanár találta, 2014. 04. 20-án felkerestem a lelőhelyet és 51 virágzó tövet számoltam. **Szekszárd határából 100 éve nem volt adata a fajnak.** Korábbi adatai: BARTAL (1911), HOLLÓS (1915), HORVÁT (1942), KEVEY (1988), KEVEY (2004). Az utóbbi közlők Bartal és Hollós adatát közölték, rájuk hivatkozva.

Köszönetnyilvánítás

Elblinger Ferenc, Lengyel-Bányai Renáta, Ranga János, Schurk László, Szentes Olivér, Szombathelyi Gergely adataik közzétételéhez való hozzájárulását hálásan köszönöm. Nagyon köszönöm Kovács Lászlónak, a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet vezetőjének, hogy cikkem írása során felmerült kérdéseimhez értékes kiegészítéseket tett, amiket így beépíthettem a cikkembe és ezzel a tudományos értékét növelhettem. Hálásan köszönöm Kovács Patrícia angol nyelvű összefoglalóját és végül, de nem utolsónak nagyon köszönöm Nótári Krisztina és Takács Attila kéziratához írt hasznos tanácsait, kiigazításait.

Irodalom

- BARTAL K. (1911): Adatok Szekszárd környékének flórájához. – *Botanikai Közlemények* 9: 33–40.
- BARTHA D., KIRÁLY G., SCHMIDT D., TIBORCZ V., BARINA Z., CSIKY J., JAKAB G., LESKU B., SCHMOTZER A., VIDÉKI R., VOJTKÓ A. & ZÓLYOMI Sz. (szerk.) (2015): *Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza*. – Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron.
- BÖLÖNI J. & NAGY J. (1999): Szirti gyöngyvesző (*Spiraea media* Fr. Schm.). In: BARTHA D., BÖLÖNI J. & KIRÁLY G. (szerk.), *Magyarország védett és veszélyeztetett fa- és cserjefajai I.* – *Tilia* 7: 170–181.
- CSIKY J. (2005): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* 10: 138–153.
- FARKAS S. (1994): Bölcskéi község határának természetes növénytakarója, florisztikai értékei. – In: SZABÓ G. (szerk.), *Bölcskéi tanulmányok I. Múlt és jelen Bölcskén*. Bölcské, pp. 37–54.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): *Magyarország védett növényei*. – Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- FARKAS S. (2011): *Paks határának védett növényei*. – Paks város önkormányzata, Paks.
- FARKAS S. & KUN A. (1998): *Spiraea media* Fr. Schm. a tolnai Mezőföldön (Colocense). – *Kitaibelia* 3: 317.
- FARKAS S. & ARADI E. (2014): Kiszéskű aszat – *Cirsium brachycephalum* Juratzka 1857. – In: HARASZTHY L. (szerk.), *Natura 2000 fajok és élő helyek Magyarországon*. Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, pp. 97–99.
- FARKAS S. & MOLNÁR V. A. (2001): Adatok a hazai Nanocyperion-fajok ismeretéhez VII. A *Cyperus glaber* L. második magyarországi lelőhelye. – *Kitaibelia* 6: 167.
- HOLLÓS L. (1911): Tolna vármegye flórájához. – *Botanikai Közlemények* 10: 89–108.
- HOLLÓS L. (1915): Tolna vármegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* 13: 57–59.
- HORVÁT A. O. (1942): *A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete*. – Ciszterci rend kiadása, Pécs.
- HORVÁT A. O. (1943): Külsősomogy és környékének növényzete. – *Borbásia* 6: 1–70.
- KEVEY B. (1988): Útmutató a TTSZ örök részére a Dél-dunántúli OKTH Felügyelőség működési területén elterjedt veszélyeztetett, védett, fokozottan védett növényekről. – Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal, Pécs, 32 pp.
- KEVEY B. (1990): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. – *Botanikai Közlemények* 76: 83–96.
- KEVEY B. (1993): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. – *Botanikai Közlemények* 80: 53–60.
- KEVEY B. (1997): A *Doronicum orientale* Hoffm. elterjedése Magyarországon. – *Kitaibelia* 2: 89–97.
- KEVEY B. (2004): Dél-Dunántúl fokozottan védett növényei. – *Kitaibelia* 9: 67–83.
- KEVEY B. (2015): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez X. – *Botanikai Közlemények* 102: 39–60.
- KEVEY B. & HORVÁT A. O. (2000): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1972–2000). – *Folia Comloensis* 9: 5–70.
- KEVEY B. & TÓTH I. Zs. (1998): A *Stachys alpina* L. magyarországi elterjedése. – *Kitaibelia* 3: 213–218.
- KEVEY B. & TÓTH I. Zs. (2014): Bánáti bazsarózsa – *Paeonia banatica* Rochel 1828. – In: HARASZTHY L. (szerk.), *Natura 2000 fajok és élő helyek Magyarországon*. Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, pp. 52–54.
- KIRÁLY G. (szerk.) (1996): A Kőszegi-hegység edényes flórája. – *Tilia* 3.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok*. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő.

- MENYHÁRTH L. (1877): *Kalocsa vidékének növénytenyészetje*. – Hunyadi M. Nyomda, Budapest.
- MOLNÁR V. A. (szerk.) (2011): *Magyarország orchideáinak atlasza*. – Kossuth Kiadó, Budapest.
- NAGY G., GERGELY T. & TÓTH I. Zs. (1998): Új adatok az *Epipactis*-fajok mecseki előfordulásaihoz. – *Kitaibelia* 3: 249–251.
- NAGY G. (2001): A Nyugat-Mecsek botanikai értékei. – *Folia comloensis* 10: 143–152.
- NAGY J. (2007): *A Börzsöny-hegység edényes flórája*. – Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest.
- PÁL R., HENN T. & NYULASI J. (2010): Adatok Dél-Dunántúl gyomflórájának ismeretéhez. – DÉNES A. (szerk.), *Dunántúli Dolgozatok (A) Természettudományi Dolgozatok* 12: 97–135.
- PILLICH F. (1927): Adatok Tolnavármegye flórájához. – *Magyar botanikai lapok* 26: 94–97.
- PILLICH F., ifj. (1930): *Simontornya és környéke flórája*. – Kézirat, 74 pp.
- PINKE Gy. & PÁL R. (2005): *Gyomnövényeink eredete, termőhelye és védelme*. – Alexandra Kiadó, Pécs.
- SONKOLY J. (2014): Adatok Miskolc és a Bükk hegység flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* 19: 267–274.
- STETÁK D. (2000): Adatok a Duna-Dráva Nemzeti Park Gemenci Tájegysége flórájához. – *Kitaibelia* 5: 145–176.
- TÍMÁR G. (1999): Farkasboroszlán (*Daphne mezereum* L.). In: BARTHA D., BÖLÖNI J. & KIRÁLY G. (szerk.), *Magyarország védett és veszélyeztetett fa- és cserejefajai I.* – *Tilia* 7: 89–96.
- TÓTH I. Zs. (2007): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet és közvetlen környékén megfigyelt védett növények IV. (2002–2007). – *Acta Naturalia Pannonica* 1: 61–72.
- TÓTH I. Zs. (2013): Botanikai adatok Tolnából, Baranyából. – *Kitaibelia* 17: 161–168.
- TÓTH I. Zs. & DÉVÉNYI B. (2014): A kisészkű aszat (*Cirsium brachycephalum* Jur.) Tolna megyei kutatásának történeti előzményei és mai eredményei. – *Kitaibelia* 19: 75–79.
- TÓTH I. Zs. (2014): Botanikai adatok Tolnából és Baranyából II. – *Kitaibelia* 19: 243–253.
- VIRÓK V., FARKAS R., FARKAS T., ŠUVADA R., VOJTKÓ A. (2016): *A Gömör–Tornai-karszt flórája. Enumeráció*. – ANP füzetek XIV. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósvalő.
- VOIGT W. & FARKAS S. (1996): *A paksi határ növényvilága*. – Paks város Önkormányzata, Paks.
- VOIGT W. & SOMAY L. (2013): Florisztikai adatok Paks környékéről. – *Kitaibelia* 18: 35–72.
- PÓSFALAI Gy. (d.n.): *Magyarország legnagyobb fái. Dendrománia*. www.dendromania.hu/index.php?old=falistak

Beérkezett / received: 2018. 02. 15. • Elfogadva / accepted: 2018. 03. 10.